HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

א)[א]הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה לא צריכא [ב]דאיכא טופח להטפיח הא נמי תנינא טופח להטפיח חיבור דלמא לענין מקואות ורבי יהודה היא [ג]דתנן [ג]מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו [ג](שניהם בבת אחת טהורים) בזה אחר זה ראשון טהור והשני טמא רבי יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור אמר רבי ירמיה הרי [ד]אמרו [ד]הבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין טמא [ה]בעי ר' ירמיה חציו בביאה וחציו בנפילה מאי תיקו אמר רב פפא הרי אמרו [ה]בעל קרי חולה שנתנו עליו תשעה קבין מים טהור בעי רב פפא חציו בטבילה וחציו בנתינה מאי תיקו: אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר כו': אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם [י]אבל גט יוצא מתחת ידי שניהם כשר

רש"י

הנצוק. קילוח: **והקטפרס.** הר משופע שמדרונו מחודד הרבה: **אינו חיבור.** לטומאה. כגון המערה מכלי טהור לכלי טמא ונצוק הקלוח מחבר משקה שני הכלים אינו חיבור לטמא משקין העליונים. וכן הקטפרס אם העבירו דרך דף הנתונים ו) במדרון והתחתונים מחוברים לטומאה אין העליונים טמאים. וכן אם היתה עריבה ארוכה ובשני ראשיה משקין אחד טמא ואחד טהור ומשקה טופח מחברן אין חיבור לטמא הטהורים. וכן לטהרה לענין מקוואות (א) שני מקוואות שאין באחד מהן ארבעים סאה ונצוק וקטפרס ומשקה טופח מחברן אינו חיבור: **טופח להטפיח.** שיש משקה הרבה שאם טפח בו יכול להטפיח במקום אחר: **חיבור.** לטומאה ולטהרה וקס"ד דהוא הדין לנטילה דחשיב כמאן דעביד בהדי הדדי: **דלמא.** הא דקתני חיבור: **לענין מקוואות.** קאמר ור' יהודה היא משום גוד אחית ז)(כדתני') כו'. ומיהו לענין נטילה מבעיין אי הויא נטילה כתיקונה לאכלאין או לא ואין ראיית חיבור מקוואות ראיה לכאן דאכן לאו משום חיבור מבעי לן: **מכוונות.** לא פחות ולא יותר: **השני טמא.** שחסר המקוה על ידי הראשון: **נוגעות במים.** בשעת טבילת השני: **אף השני טהור.** דכמאן דמחברי מים שעל הראשון למי המקוה דמו: **הבא ראשו ורובו.** כשהוא טהור במים שאובים בתוך הכלי: **טמא.** לתרומה עד שיטבול ומגזירת שמונה עשר דבר היא. ובפ"ק דמסכת שבת ח) מפרש מ"ט גזור עליה לפי שהיה להם מערות סרוחים לטבילה ולאחר טבילה היו רוחצין בשאובין והתחילו לומר לא אלו מטהרין אלא אלו מטהרין וגזרו עליהן ושוב גזרו על טהור שנפלו עליו שלשה לוגין מים שאובין דאי לא הא לא קיימא הא: **חציו בביאה.** בתוך הכלי וחציו בנפילה שנפלו על חצי גופו שלשה לוגין: **בעל קרי חולה כו' טהור.** לדברי תורה דעזרא תיקן טבילה לבעלי קריין קודם שיעסקו בתורה והקלו על החולה בנתינת תשע קבין אפי' שאובין במסכת ברכות ט) אבל לטהרו ליכנס במקדש בעינן ארבעים סאה: **וחציו בטבילה.** שנכנס חציו לתוך המקוה ועל חציו נתן ט' קבין שאובין: **שאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם.** שאין שניהם שלוחין בהבאתו דלא הוו שנים שהביאו גט אלא אחד הביאו וצריך המביא לומר בפני נכתב ובפני נחתם וזה לא אמר: **אבל הגט יוצא.** בב"ד: **מתחת ידי שניהם.** ששניהם אדוקין בו ושניהם שלוחין: כשר

תוספות

הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה. פי' בקונטרס אינו חיבור לטהרה לענין שתי מקוואות שאין באחד מהן מ' סאה ונצוק וקטפרס ומשקה טופח מחברן אינו חיבור[א] וקשה לר"ת דעד כאן לא נחלקו ר' מאיר ורבי יהודה בפרק אין דורשין (חגיגה יט.) גבי ג' גוממיות[ב] העליונה עשרים והתחתונה עשרים ובאמצעית ארבעים וחרדלית של גשמים עוברת ביניהם אלא בטובל בעליונה אי אמרינן גוד אסיק אבל בתחתונה כולהו מודו דעלתה לו טבילה דאמרינן גוד אחית אלמא קטפרס חיבור והכא משמע דאינו חיבור כלל[ג] ואומר ר"ת דהכא מיירי דוקא בשתי גוממיות שבזו עשרים ובזו עשרים דליכא מקוה שלם באחד בפני עצמה דלא הוו חיבור ואין מטבילין אפילו בתחתונה אבל התם דאיכא באמצעית מקוה שלם לכ"ע מטבילין בתחתונה ובעליונה פליגי ודוקא נקט אמצעית אבל שתי גוממיות שאין בשום אחת מקוה שלם לכ"ע אין מטבילין אף בתחתונה[ד] עוד הקשה דהכא קאמר דקטפרס לא הוי חיבור ובסמוך קאמר רבי יהודה אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור[ה] והך דנצוק ר' יהודה היא דהא מסקינן לענין מקוואות ורבי יהודה היא ואומר ר"ת דכיון שהמים שעל הראשון סופן ליפול ולירד למקוה הוי קטפרס חבור ומיהו נצוק גרוע מקטפרס לפי שהקילוח של הנצוק עומד באויר ולא הוי חבור אפי' סופו ליפול כדמשמע בפרק בתרא דע"ז (דף עב:) והא דדייק התם גבי כותי דאנח ידיה אבת גישתא ואסריה רבא לכולי חמרא שמע מינה נצוק חיבור אע"ג דהתם הוי קטפרס דייק שפיר דנצוק הוי חיבור דכיון דמה שנגע בו הכותי דהיינו בקנה העליון דאין סופו ליפול בתוך חבית כיון שראשו אחד מונח על גישתא ולהכי לא עדיף מנצוק עוד הקשה דהכא משמע דטופח להטפיח הוי חיבור[ו] ובפ"ו דמקוואות (משנה ז) תנן ומייתי לה בפ"ק דיבמות (טו.) ובפרק שלישי דחגיגה (דף כא:) עירוב מקוואות כשפופרת הנוד בעוביה ובחללה כשתי אצבעות חוזרות למקומן ואור"ת דנקב בעינן כשפופרת הנוד אבל מים סגי בטופח להטפיח ואין נראה לר"י דתנן במסכת מקוואות פ"ו (משנה ט) כותל שבין שתי מקוואות שנסדק לשתי מצטרף לערב אין מצטרף עד שיהא במקום אחד כשפופרת הנוד ר' יהודה אומר חילוף הדברים נפרצו מלמעלה זה לתוך זה[ז] על רוס כקליפת השום על רוחב כשפופרת הנוד היינו שתי אצבעות אם כן הא דקאמר עירוב מקוואות[ח] כשפופרת הנוד מלא נקב מים בעינן ובצפין מלמעלה אין צריך אלא כקליפת השום ברוחב כשפופרת י) ואי במים סגי בטופח להטפיח אלא דנקב הוא דבעי' כשפופרת כדפירש ר"ת א"כ אין רוחב המים כשפופרת שתי אצבעות שהנקב עגול והוא צר מלמטה כדאמר בשתי אצבעות חוזרות למקומן[ט] ונראה דדוקא לר"י סגי בטופח להטפיח אבל לרבנן צריך כקליפת השום ברוחב שתי אצבעות וכשכותל מפסיק צריך כשפופרת הנוד שיהא הנקב מלא והאי דנצוק לפי מאי דמסיק לענין מקוואות ור"י היא מני אתיא כרבנן דדוקא ההיא דטופח להטפיח חיבור אתיא כר"י אבל ההיא דנצוק וקטפרס דקתני בה דמשקה טופח אינו חיבור היינו אפי' טופח להטפיח ועוד אומר ר"י דאפילו ר' יהודה לית ליה טופח להטפיח חיבור ברגליו נוגעות במים אלא מכח גוד אחית אבל בקרקע שוה דלא שייך גוד אחית בעי קליפת השום ואתיא ההיא דנפרצו זה לתוך זה אפי' כר' יהודה דאיירי התם ברישא ור"י אומר דההיא דהנצוק וקטפרס לא לענין חיבור מקוואות איירי אלא לענין השקה[י] והשתא הוי לטהרה דומיא דלטומאה וכן משמע מדקאמר דלמא לענין מקוואות ור' יהודה היא משמע דעד השתא לא הוה מוקי במקוואות[יא] ופשיט דמשקה טופח אינו חיבור לענין השקה ה"ה לענין נטילה וקאמר לא צריכא דאיכא טופח להטפיח ובעי הא דקתני דמשקה טופח אינו חבור לענין השקה אי מיירי בטופח שלא להטפיח או אפי' בטופח להטפיח וקאמר הא נמי תנינא דהוי חיבור ודחי הא דתנינא דטופח להטפיח דלמא לענין מקוואות ור' יהודה היא מטעם גוד אחית אבל לענין השקה אימא דלא הוי חיבור אפי' לר' יהודה כמו במקוה בקרקע שוה דליכא גוד אחית והשתא ההיא דחגיגה לא קשה מידי ומצינו למימר לכ"ע מטבילין בתחתונה אפי' ליכא באמצעית מ' ונקיט באמצעית מ' לאשמועינן דאפ"ה קתני בסיפא בתוספתא וחכמים אומרים אין מטבילין אלא באמצעית ואע"פ שיש מ' באמצעית אפ"ה אין מטבילין בתחתונה וכל שכן בעליונה אי נמי קא משמע לן דלא גזרינן אמצעית אטו אחריני אבל קשה למאי דס"ד דטופח להטפיח הוי חבור לענין השקה אלמא בטופח להטפיח אנו מקילין יותר לענין השקה מלענין מקוואות דבמקוה לא הוי חיבור ונצוק וקטפרס הוי איפכא דבהשקה לא הוי חבור ולענין מקוה הוי חיבור[יב]: **הבא** ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו כו'. הכי גרסינן בפרק קמא דשבת (דף יג:) דעל טבול יום דוקא גזרו בביאה וכל שכן בנפילה אבל טהור דוקא בנפילה וטעמא אר"י דהחמירו בנפילה משום שמעשה כך היה כדאמר התם והיו יא)(מעבירים על גביהן) שלשה לוגין מים שאובין[יג]: (ועי' תוס' שבת יג: ד"ה וטהור) **אבל** גט יוצא מתחת ידי שניהם כשר. מה שפירש בקונטרס שניהן אדוקין בו לאו דוקא שאין צריך שיהיו ממש שניהם אדוקים ואוחזים בגט אלא ששניהם אומרים שהבעל עשה שניהן שלוחין על כך ואמר להם שניכם הוליכו גט לאשתי ונתנו האחד במעמד חבירו כדאמרינן בסוף התקבל (לקמן דף סו:) כולכם הוליכו אחד מוליך במעמד כולם ואם האחד שליח והשני מעיד שבפניו נתן הבעל את הגט לחבירו להוליך לאשתו לרבא כשר דמה אם יאמרו בפנינו גירשה אבל לרבה[יד] אפי' לאחר שלמדו אין להכשיר כיון שאין שניהם שלוחים דדוקא בשניהן שלוחים אמרינן בפרק קמא (לעיל דף ה.) דכשר לרבה[טו] משום דבי תרי דמייתי גיטא מילתא דלא שכיחא היא אבל כה"ג לא: אלמא

עין משפט נר מצוה

י א מיי' פ"ז מהלכות טומאת אוכלין הלכה א והלכה ה:
יא ב מיי' פי"א מהלכות מקוואות הלכה ז סמג עשין עו טוש"ע א"ח סימן קסב סעיף ג:
יב ג מיי' שם פ"ח הלכ' יג סמג שם טוש"ע י"ד סימן רא סעיף סב:
יג ד מיי' פ"ט מהלכות שאר אבות הטומאות הלכה א:
יד ה מיי' שם הלכה ג:
טו ו מיי' פ"ז מהלכות גירושין הלכה יד טו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קמב סעיף יח:

מוסף תוספות

א. משמע שאין באחד מהם, אבל השני הוא מקוה שלם, וכן פי' בפ' בתרא דע"ז כגון גוממיות שאין בהם מ' סאה וניצוק וקטפרס ומשקה טופח מחברם למקוה שלם אינו חיבור והטובל בגוממיות לא עלתה לו טבילה. תוס' הרא"ש. (ובתוס' חגיגה יט: ד"ה בתחתונה פי' דעת רש"י בע"ז כדעת ר"ת עי"ש, וברשב"א פי' דעת רש"י כאן כדעת ר"ת ורש"י בע"ז כפי' התוס' הרא"ש). ב. בנחל. תוס' הרא"ש. ג. דומיא דנצוק ומשקה טופח. תוס' הרא"ש. ד. ברשב"א כתוב: ותדע דאלת"ה ל"ל דנקט התם ובאמצעית מ' ליפלגו בשתי גוממיות לבד בזו כ' ובזו כ' וזו למעלה מזו וטבל בעליונה אלא לכו"ע בשתי גוממיות אפי' טבל בתחתונה לא עלתה לו טבילה. ה. אלמא קטפרס חיבור. תוס' חגיגה יט: ד"ה בתחתונה. ו. לענין מקוה. תוס' הרא"ש. ז. פי' על גביו. תוס' הרא"ש. ח. בנקובות זל"ז. תוס' הרא"ש. ט. והלא אפי' בנפרץ שאין דבר מפסיק למעלה בעינן רחב כשפופרת הנוד, כ"ש כשאינו מעורב אלא דרך נקב. תוס' הרא"ש. ועי' מהרש"א שמפרש באופן אחר. י. כגון אם יש כאן מים טמאים ומשיקן ומחברן לנהר ע"י נצוק וקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור אבל טופח להטפיח הוי חיבור. תוס' הרא"ש. יא. אלא במילתא אחריתי. תוס' הרא"ש. יב. כדאיתא וכו' גבי ג' גממיות דטובלין בתחתונה דהוי חיבור וכו' ותירץ הר"י דטומאה וטהרה והשקה הלכתא גמירי לה ולא בסברא תליא מילתא. תוס' חגיגה כא: ד"ה כעוביה. יג. אחר שטבלו במים סרוחים. תוס' שבת יג: ד"ה וטהור. יד. דאמר אין בקיאין לשמה. תוס' הרא"ש. טו. דלא חיישינן בתרי שמא יחזור הדבר לקלקולו. תוס' הרא"ש.

מסורת הש"ס

א) טהרות פ"ח מ"ט ע"ז עב., ב) חגיגה יט. מקוואות פ"ז מ"ו, ג) מ"ד מ"ז, ד) שבת יג: יד. זבין פ"ה מי"ב, ה) ברכות כב: ע"ש [מקוואות פ"ג מ"ד], ו) בס"א: הנתונה, ז) [צ"ל כדתנן], ח) [דף יד.], ט) [דף כב:], י) צ"ל ועוד אי.מהר"ס, יא) [צ"ל נותנים עליהם],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אינו חיבור וכו' לענין מקוואות כגון שני:

מוסף רש"י

הנצוק. קלוח לינור הבא מלמעלה למטה בזקיפה כמרזב של גגין (ע"ז עב.). והקטפרס. מים הבאין מלמעלה למטה דרך מדרון של תל גבוה זקוף (שם). ומשקה טופח. ואין בו טופח על מנת להטפיח, שאם טופח בהן בידו ולא יעלה בה משקה שיוכל להטפיח דבר אחר (שם). אינו חיבור לא לטומאה. אם משקין תלושין הן ונגע טמא בתחתון, העליון טהור, וכן לענין משקה טופח, אפילו במקום חלק משקה מכאן ומכאן ומשקה טופח באמצע ונגע טמא במשקה, משקין שמכאן ומכאן טהורין ואע"פ שמחוברין לו (שם). ולא לטהרה. גממית שאין בה ארבעים סאה ונצוק או קטפרס או משקה טופח מחבר לגממית זו מקוה שלם, אינה חיבור והטובל בגממית לא עלתה לו טבילה (שם). והשני טמא. שהרי חסר השיעור מים שעל הראשון (חגיגה יט.). הבא ראשו ורובו. לאחר שטבל מטומאתו במים שאובין. בו ביום, וטהור גמור שנפלו על ראשו כו' (שבת יג.).

פסקי רי"ד

איכא משקה טופח מאי הוי והתנן הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה: לא צריכא דאיכא טופח ע"מ להטפיח ולא איפשיט: א' אומר בפני נכתב וא' אומר בפני נחתם פסול פי' שהרי לא קיים כל החתימה: אמר [רב] שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן ל"ש אלא שאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם אבל אם הגט יוצא מתחת ידי שניהם